

stop službe pri Sv. Barbari, dejansko pa menda nove službe do danes ni nastopil, v Mežici pa tudi ne poučuje. Uradno se ga je opozorilo, da mu po samem zakonu prestopa ne služba, ako ne nastopi. Ali pa je stvar res tako enostavna? Kaj zasledujejo oblasti, kakšno ozadje ima zadeva, povprašuje vse povsod učiteljstvo.

Zakaj se nas sili, da se moramo ponovno z zadevo pečati, zakaj se vznemirjajo naše vrste. To mora biti danes vsakomur jasno, da preko takih pravnih eksperimentov s članom naše organizacije ne moremo iti molče na dnevni red. Ne bomo preje odnehal, predno se zadeva s pravnega vidika popolnoma zadovoljivo ne uredi. Mi poznamo in

priznavamo samo eno pot kot pravilno, t. j. pravilna izvršitev disciplinske preiskave in na podlagi te pravilno izvajanje zaključkov. Vsak drugi izhod, ki bi ga iskala oblast, odklanjamo.

Ako se upošteva, da velik del javnosti gleda na zadevo kot na neki dvoboj med Möderndorferjem in angleškim rudnikom, da ves postopek presoja iz tega vidika, da spravlja v zvezo z Möderndorferjevo premetivjo tudi ukrepe proti krajnemu šolskemu svetu in občinskemu zastopu v Mežici, je vsakomur jasna nujna potreba, da se zadeva čimprej razčisti na tak nedvoumen način, da bo učiteljstvo pomirjeno in avtoriteta zakona upostavljena.

Poverjenik UJU Zagreb g. Josip Škavič k projektu dr. Čajkovčevega šolskega zakona.

G. Josip Škavič, poverjenik UJU Zagreb, član komisije za predelavo projekta, je napisal v »Narodni Prosveti« članek, v katerem je točno opredelil svoje stališče k projektu dr. Čajkovčevega šolskega zakona. Članek prinašamo v celoti:

Stalnost in strokovna kvalifikacija.

Ne samo, da je načrt šolskega zakona, kakršen je izšel iz rok komisije, osigural samostojnost strokovnemu vplivu, nego je spravi upravo in nadzorstvo šole na take norme, ki nam garantirajo stalnost in strokovno kvalifikacijo, a šolo in učiteljstvo obvarujejo pred vsako samovoljo in zlorabo upravnih in nadzornih organov.

Dolžnosti prosvetnih organov so točno specificirane, a za vsako vrsto dela v šolski organizaciji se zahteva tudi specialna kvalifikacija. S tem je vsakemu delu na vsakem kraju popolnoma zagotovljena strokovna sposobnost in jamstvo, da gotovo vrsto dela vrši edino oni, ki je za isto delo usposobljen.

Nameščanje učiteljstva.

Ustvarjen je s tem kriterij, po katerem se bode izbiralo prosvetne delavce za različne posle v področju osnovne narodne prosvete. Edino na ta način se more postaviti v drugo vrsto različne neprosvetne in nepedagoške motive, ki so dosedaj v mnogih slučajih, na prvem mestu, naravnost odločali pri nameščanju prosvetnih delavcev, na razna mesta šolske uprave in šolskega nadzorstva. Do stalnosti v šolski politiki je mogoče priti edino na ta način in samo tedaj, ako bodo v šolski organizaciji odločali prosvetni in pedagoški razlogi. Na tej podlagi se bo polagoma odpravilo vse ono, kar danes v resnici ovira pravilno prosvetno delo. Tako veliko zlo, kakor vlada danes, ne more naenkrat izginiti iz organizma, v katerem se je polagoma in šele tekom dolgega časa vkoreninilo. V tem je pa tudi garancija, da bo polagoma odpravljeno.

Napredovanje učiteljstva.

Zakonski načrt garantira tudi pravilnost v napredovanju učiteljstva. Komisija pa je z vsemi silami delovala tudi na to, da sloni vsako službeno napredovanje učiteljstva na popolnoma pravih razlogih ter da more dober učitelj popolnoma neovirano vršiti svoje delo v šoli in izven šole.

Kakor so povsod specificirane dolžnosti učiteljstva, tako so tudi točno normirane njih pravice.

Zelo dobre so posebno one določbe, ki odločajo pravico učiteljeve stalnosti v službi.

Nova ministerijalna odredba o ocenjevanju učiteljstva.

Dosedanji predpisi o ocenjevanju se izpremenijo. — Ocenjevalne komisije so sreske in oblastne. — Učiteljstvo bo volilo svoje zastopnike v ocenjevalno komisijo.

Ocenjevanje; ocenjevalne in prizivne komisije učiteljstva osnovnih šol.

Ker se šolsko-upravno področje nekaterih sreskih poglavarstev ljubljanske in mariborske oblasti ne sklada s področjem bivših okrajnih šolskih svetov, dalje z ozirom na odlok ministrstva prosvete O. N. br. 38.811/25, ki se je z njim uredila ocenjevalna komisija za meščanske šole v ljubljanski in mariborski oblasti, kakor tudi z ozirom na nove rede, ki so predpisani za oceno učenec osnovnih šol, odreja ministrstvo prosvete z odlokom z dne 31. decembra 1926, O. N. br. 34.215, da se Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenosti ocenjevanju učiteljstva na javnih osnovnih šolah v Sloveniji z dne 23. aprila 1920, »U. list« letnik II., št. 52., tč. 194 (Fink I. št. 49), izmenja nastopno:

§ 1. Upravitelji večrazrednih osnovnih šol (dalje kakor v prvotni naredbi, le tam, kjer je v naredbi govor o okrajnem šolskem svetu, je sedaj popraviti z označbo »sreski poglavar«, oziroma »sreski šolski nadzornik«...)

§ 2. Za vsak šolski srez se ustanovi pri sreskem poglavarstvu sreska ocenjevalna komisija.

§ 3. Člani sreske ocenjevalne komisije so: sreski poglavar kot predsednik, sreski šolski nadzornik kot poročevalec, izvoljeni zastopnik učiteljstva kot prisednik.

Vzdrževanje in unifikacija šolstva.

Brez pravilne finančne podlage je nemogoč pravilen razvitek šole, njeno širjenje in ureditev njenega notranjega in zunanjega razvoja. Posebno se je s te strani oziralo na razmere v bolj zapuščenih krajih naše domovine in na težje delo učiteljstva.

Prosveta se more unificirati edino tedaj, ako se njeno finansiranje uredi tako, da isto omogoča napredek šole v onih krajih, kjer je ogroženo po siromaštvu ali nasprotju z zahtevo naroda.

Brez tega ne pride nikoli do unifikacije, izpostavljeni kraji bodo vidno zaostajali, a tega dobra šolska politika ne sme dopustiti.

Šolska obveznost.

Unifikacija šolstva bo odsevala v delu osnovne narodne prosvete, ako se trajanje šolske dobe izenači na vseh straneh države. To izenačenje pa se naj ne izvrši po najnižji točki, ker bi to pomenilo nazadovanje za druge, nego po najvišji točki, ker ta mora odločati pri reguliranju.

Vsi narodi, ki imajo danes osemletno šolsko obveznost, so prehodili isto pot od štiriletnje, ki bi jo morali prehoditi sedaj mi in kakor so oni stopnjema napredovali, tako moramo tudi mi prestopiti čez to prehodno fazo.

Soodločevanje učiteljstva pri šolstvu.

Ravno tako je treba, da dá zakon šolo, kot državno in narodno ustanovo popolnoma v roke učitelju, da on vodi v njej vse delo, ker je za to usposobljen in ker od tega je odvisno edinstvo dela in edinstvo otroškega pogleda v bodočnost in njega manifestacije.

Vse šolsko delo se mora opravljati enako in voditi ga v enem duhu in šele potem bo imela šola močan vpliv na življenje naroda, na njegovo kulturo in na vse sposobnosti, ki so potrebne za popolno produktivnost.

Stališče učiteljstva in organizacije k zakonu.

Dolžnost učiteljstva, a še posebej vseh prosvetnih faktorjev, v prvi vrsti pa učiteljskih organizacij, je, da dajo zakonu dušo, da ga oživijo z delom v šoli in med narodom, kakor tudi s stalnim napredovanjem naše osnovne narodne prosvete.

Brez te duše niti njegove najboljše naredbe ne bodo rodile zdravega sadu.

2. Namestnik vstopi v komisijo, kadar se obravnavajo pritožbe zastopnika ali učiteljev one šole, kjer je zastopnik nameščen ali če je zastopnik zadržan.

3. —————

4. —————

Ostalo besedilo cit. Naredbe ostane do nadaljnjega v veljavi, istotako tudi odl. bivšega višjega šolskega sveta v Ljubljani št. 6384, 14. junija 1920, št. 7770 z dne 19. junija 1920 in št. 10.029 z dne 12. oktobra 1920 v kolikor niso v nasprotju z gorenjim.

Razveljavlja pa se kot neskladen z gorenjim odlokom ministrstva prosvete O. N. br. 30.797 od 3. novembra 1926.

Odlok ministrstva prosvete O. N. br. 34.215 nadalje odreja, da veljajo v § 5. predpisani redi že za šolsko leto 1925/26. Ako so ocenjevalne komisije za to šolsko leto že zaključile in izdale ocene, naj jih izdajo zaradi enotnosti ponovno z označenimi redi.

Z ozirom na izmene v citirani naredbi je treba odrediti novo volitev zastopnika učiteljstva in njegovega namestnika v sresko ocenjevalno in v prizivno komisijo, odnosno v mariborski oblasti, kjer so se volitve v sreske ocenjevalne komisije že izvršile po navodilu mariborskega prosvetnega oddelka P. br. 5165/25 z dne 21. januarja 1926, le za prizivno komisijo, in sicer:

I. Sreska komisija:

Volil naj se zastopnik in njegov namestnik, ki vrši svojo dolžnost, a) kadar je treba ocenjevati zastopnika samega ali učiteljstvo one šole, kjer je zastopnik nameščen, b) kadar je zastopnik zadržan. Volilne upravičence določa odredba bivšega višjega šolskega sveta št. 6778 z dne 2. junija 1921. (Fink II. št. 41.)

Na osnovi te odredbe sestavi vsak šolski upravitelj imenik volilcev podrejene mu šole na polovični polji z razpredelki nastopnih podatkov:

1. poslovni broj zadeve, t. j. volitve zastopnika učiteljstva v ocenjevalno komisijo po opravljenem zapisniku, 2. ime šole, 3. ime in službeni naslov volilnega upravičenca. Ta imenik volilcev datira in podpisuje šolski upravitelj in ga pošlje sreski poglavarju. Sreski poglavar pregleda in po potrebi popravi in potrdi volilni imenik ter ga vrne šolskemu upraviteljstvu z natančno številko volilnih upravičencev ustrežajočim številom uradnih glasovnic na 1/4 pole, ki je na njih odtisnjen samo žig sreskega poglavarja in dostavek:

Korak šmarsko-rogaškega učiteljskega društva.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je na svojem običnem zboru dne 15. t. m. storilo korak, ki je v marsikakem oziru značilen za sedanje razmere in zasluži, da se ga osvetli in otmne pozabljenosti v svrhu poznejšega obudovanja konsekvence, discipline in logike, ki vlada še v enem delu učiteljstva.

Od 72 članov je bilo navzočih 54 in od teh je glasovalo 45, da ostanejo sicer še v UJU, pač pa prekinejo vse zveze s poverjeništvom UJU Ljubljana ter pristopijo k zvezi okrajnih učiteljskih društev »Edinstvo«.

Kdor pozna razmere, ki vladajo med učiteljstvom tega okraja, tega ta sklep sam na sebi ni mogel osumniti, posebno še, če ve, da se je ta korak pripravljaj že mesece in mesece in se je čakalo le ugodnega trenutka in na zunaj vsaj na videz lepega izgovora.

Poglavje o narodnem in državnem edinstvu se je premlevalo ponovno pri različnih zborovanjih in pod različnimi naslovi seveda v obliki in tonu, kateri je končno moral privedi v takih razmerah živče in delujoče učiteljstvo tja, kjer ga je hotelo imeti nekaj odločilnih posameznikov.

Za nameček se je je privleklo pošast, ki ji je ime sindikalizem in hoče vse uničiti, da ne omenjamo podpisov, ki so se pobirali na daljšo izjavo, češ, da naj se vsak podpiše, kdor je za narodno in državno edinstvo.

Skrbno pripravljeni izstop iz poverjeništvu je maskiral na dnevnem redu »odgovor poverjeništvu na naše sklepe«.

To je kratek potek dolgotrajnih dogodkov, ki so privedli do takega kurioznega koraka.

Katero društvo je lahko v UJU?

Zakaj UJU basira na sreskih društvih, katera so združena v posameznih pokrajinah v poverjeništvu UJU. Torej ne more biti povezano sresko društvo direktno član centrale UJU, ampak le potom pristojnega poverjeništvu. Za sreska društva v Slove-niji je UJU poverjeništvu v Ljubljani, tako so nam vsaj pridigovali prej, da se morajo vsa društva podvreči disciplini in le potom poverjeništvu občeati v UJU. In nobeno društvo ni kršilo tega!

Zastopnik učiteljstva —————
Njegov namestnik —————
brez vsakega, nadaljnega dostavka, na pr. podpisa ali tek. štev.

Šolski upravitelj razdeli glasovnice po volilnem imeniku med volilne upravičence in izroči v s a k e m u prazen uradni kuvert, ki je na njem napisan poslovni broj zadeve in odtisnjen uradni žig.

Določenega dne odda do določene ure vsak volilec svoje, z imenom in službenim naslovom obeh kandidatov izpolnjeno glasovnico v zaprtem kuvertu šolskemu upravitelju, ki jih priklapi volilnemu imeniku in takoj predloži sreskemu poglavarju s kratkim poročilom o zadevi, ako bi število oddanih glasovnic ne ustrezalo številu volilcev po volilnem imeniku.

Odprtih kuvert z glasovnicami šolski upravitelj ne sme sprejeti.

Ko so sreskemu poglavarju prispele glasovnice vseh šol, odredi skrutinij, volitve, h kateremu pritegne po enega službeno najstarejšega volilca z dveh najbližjih šol.

Kuverte z glasovnicami odpira komisija, sestavljena iz sreskega šolskega nadzornika in dveh ad hoc pozvanih najstarejših volilcev, ugotovi izid volitve, sestavi in podpiše o tem zapisnik ter vloži ves akt k uradnim spisom. Sreski poglavar poroča funkcijo (za zastopnika ali namestnika), imeni in službeni naslov izvoljenih prosvetnemu oddelku, in kadar vzame ta izvolitev na znanje, obvesti sreski poglavar oboje izvoljenca s pozivom, da sprejmeta mandat.

S tem je volilni akt končan.

Vzpored volitve odredi prosvetni oddelk.

II. Prizivna komisija:

Na isti način, kakor volitev zastopnika in njegovega namestnika v sreski ocenjevalni komisiji, se odredi tudi izvolitev učiteljskega zastopnika in njegovega namestnika v prizivni komisiji s to razliko, da predpiše in dostavi po uradni poti uradno glasovnico volilnim upravičencem prosvetni oddelk velikega župana in da vrši skrutinij komisija, sestavljena iz oblastnega šolskega nadzornika in dveh ad hoc pozvanih najstarejših šolskih upraviteljev ali učiteljev, nameščenih v mestu sedeža oblasti. Izvoljenega funkcijo, narja potrjuje ministrstvo prosvete.

Prosvetni oddelk bo naknadno odredil razpored volitev s posebnim odlokom.

Zveza »Edinstvo« pa ni nikako poverjeništvu UJU ravno tako ne, kakor ni mogla popreje biti tako poverjeništvu bivša »Slomškova zveza«. Torej če se prekinejo zveze in odpovedo listi pri pristojnem poverjeništvu, potem sresko društvo ni in ne more biti več član UJU. In tako bo morala večina onih, ki je bila zapeljana po besedah drugih, spoznati, da ni več član UJU, če ostane pri društvenem sklepu.

To je menda logika, ki jo razume vsak otrok, le v šmarsko-rogaškem učiteljskem društvu nekaterim ni šla v glavo, drugim pa morda iz teh ali onih ozirov ni smela, ker tiče pod vplivom višjih sil.

Stanovska disciplina.

Kar se pa tiče stanovske discipline, je pa posebno poglavje. Priznajo, da so v manjšini po svojem naziranju, a ker večina noče plesati prav po istih taktih, ki jih daje manjšina, potem pa gremo...

V navadnem besednjaku se to imenuje nediscipliniranost, v drugih pa tudi terorizem. Zakaj če razumem stanovsko disciplino v onem smislu, kakor so jo ravno zahtevali od manjšine vedno oni, ki jo sedaj najbolj kršijo, dokler so bili na vodilnih mestih — seveda, potem se borim za svoje ideje legalnim putem, dokler končno ne zmagam, ali pa propadem. Ako pa užaljen izstopim, če ne prodrem proti večini, potem mi vsak otrok lahko očita, da ne poznam discipline.

Resnico te trditve bode odslej skušala večina šmarsko-rogaškega učiteljskega društva na svoji koži. Zakaj kljub vsem razmeram je gotovo še tretjina članstva, ki misli s svojo glavo, ali pa ki bode še izpregledala, da vodi tak korak v pagubo, ne pa v dobrobit stanu in šole. Zakaj: Kdor ruši stanovsko edinstvo, ta ni in tudi ne more biti za narodno edinstvo, pa če še tako poudarja svoje.

Predpogoj narodnemu edinstvu je edinstvo v posameznih stanovih. Brez tega je narodno edinstvo nemogoče.

Boj za osvoboditev učiteljskega stanu je težak, a sigurno je, da napoči tudi za učiteljstvo dan, ko se osvobodi vseh »jarmov« in preko več zaprek gre, tem večje bo spoznanje in tem trdnjša bo zmaga svobode.

Splošne vesti.

— Premestitev tov. Möderndorferja v Haloze. Prejeli smo obvestilo, da je tovariš Möderndorfer z ministrskim odlokom 985 od 11. januarja t. l. na podlagi člena 71. po službeni potrebi premeščen v Haloze. Premestitev se je izvršila sedaj na podlagi prejšnjega zaslivanja, vendar tov. Möderndorferju tudi sedaj ni bila objavljena njegova

va krivda. Poverjeništvu UJU je proti premetitvi protestiralo in je zopet ob Möderndorferjevem slučaju manifestiralo za učiteljsko stalnost, ker mu krivda ni priobčena.

— Sedemdesetletnico praznuje prijatelj učiteljstva g. nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani. Našemu sotrudniku iskrene čestitke in še mnogo let!